

LETTERSTEDTSKA FÖRENINGEN

HENNES SCENNÄRVARO GÖR HENNE TILL EN AV DE FRÄMSTA INOM SITT SKRÅ LF-medaljen 2024 till Stina Ekblad, Finland

Den 11 november 2024 samlades deltagare från Letterstedtska föreningen, representanter för teater och Finland i Stockholm, för att bevittna utdelningen av Jacob Letterstedts nordiska förtjänstmedalj 2024 till Stina Ekblad, skådespelare, Finland. Prisceremonin ägde rum på Finlands ambassad/residenset i Stockholm.

Ambassadör Maimo Henriksson inledde evenemanget med ett anförande om Norden och det nordiska samarbetet. Därpå följde medaljutdelningen. Prisutdelare LF-ordförande Björn von Sydow erinrade sig i talet till medaljmottagaren att Letterstedtska föreningens donator Jacob Letterstedt föddes 1796 och var till sitt ursprung bondson från Östergötland. I barndomen fick han inte gå i skola, utan både sin bildning och sin förmögenhet fick han skapa själv. Han for till Kapstaden och grundlade med kvarnrörelse och omfattande spannmåls-handel en förmögenhet. Ett officiellt erkännande fick han 1841, då han utnämndes till svensk-norsk konsul. Sedermera blev han också generalkonsul. Som sådan förvärvade han säkerligen en betydande erfarenhet av praktiskt nordiskt samarbete. Detta kan i sin mån förklara hans önskan att främja vetenskap, konst och industri inte bara i Sverige utan genom samverkan i hela Norden. Kort före sin död 1862 gjorde Jacob Letterstedt en för hans levnadstid förhållandevis stor donation, på vilken Letterstedtska föreningens verksamhet grundas.

Sedan år 1981 utdelas en gång om året Jacob Letterstedts nordiska förtjänstmedalj. Medaljen tillfaller en person som gjort en särskilt framträdande insats för att främja det nordiska samarbetet. 2024 är således den 44 gången medaljen delas ut.

Medaljmottagare från Finland på senare år är minister Jan-Erik Enestam, fd. chefredaktören Janne Virkkunen och fd. minister Erkki Tuomioja.

Motiveringen från Letterstedtska föreningens huvudstyrelse för medaljen 2024 till Stina Ekblad:

”Jacob Letterstedts nordiska förtjänstmedalj för 2024 tilldelas Stina Ekblad, Finland. Genom sin långa karriär på svenska har Stina Ekblad bevarat sin öst-erbottniska grundton, vilket på ett fint sätt visar på mångfalden inom det nordiska språkområdet. Samtidigt har hos spelat många av sina roller på perfekt danska. Hennes scennärvaro och förmåga att tilltala sin publik, såväl på stora som små scener, gör henne till en av de främsta inom sitt skrå. Stina Ekblad personifierar en stark nordisk identitet, och hennes karriär saknar motstycke i detta hänseende.”

I ett påföljande samtal mellan Stina Ekblad och kulturrådet vid ambassaden Pasi Myöhänen framkom att Stina Ekblad uppfattar sig som finsk trots att hon levtt så länge i Sverige. Stina Ekblad framförde att hon inte talar finska så bra men att det språket och den kulturen är en stabil grund att stå på. Hon citerade sin mentor den finlandssvenska skådespelaren Birgitta Ulfsson, som menade att man är ”finsk i sitt väsen, du är finne”.

Evenemanget avrundades med ett samkväm med samtal om Norden och det nordiska samarbetet.

Lena Wiklund

*Björn von Sydow, Stina Ekblad
och Maimo Henriksson.*

Tacktal

”Det sads hon fått medalj också

Det spordes snart att hon fått två,”

tänkte jag lite högmodigt i vintras, när Pro Finlandia-utmärkelsen förlänades mig. Och ja, mycket riktigt, ett par månader senare tillföll mig ytterligare en pränika av hög karat och dignitet, nämligen Letterstedtska föreningens nordiska förtjänstmedalj. Är jag manne i medaljåldern?

När man tilldelas medalj, utmärkelse eller stipendium utdelat i någons namn hör det väl till god ton att man tar reda på en smula om människan bakom omtanken. I dagens värld har vi ju Wikipedia, som snabbt vidareför häpnadsväckande fakta om ett levnadsöde som, vilket vi hörde, verkar ha varit brokigt. Jag fäste mig vid detaljen om att Jacob Letterstedt själv uppger att utsikten till ordnad ekonomi vägde tungt, när han ingick äktenskapet med modern till en arbetskamrat, och att misstron mot honom verkade varit stor inom hustruns sociala omgivning. Möjligen fanns det fog för det, eftersom han var 17 år yngre och bröllopet skedde endast en och en halv månad efter deras första möte. Letterstedt verkar dessutom ha ansett att hennes sydafrikanska egendom var hennes största attraktion. Men det här kanske bara är Wikipediaskvaller. – Hursomhelst verkar han ha varit en hedersman vad gäller att tänka på efterkommande och eftertider.

Tack, bästa Jacob Letterstedt, för medaljen som pryds av ditt namn, och för att du lade grundplåten till den utomordentliga *Nordisk Tidskrift*, till generösa anslag till utmärkta utövare, och det välbehövliga översättarpriset. Och tack, Letterstedtska föreningen, för att ni tänkte på mig.

Min österbottniska grundton har jag bevarat, står det i motiveringen. Jag är född i Finland, mitt modersmål är en österbottnisk dialekt, således en regional variant av svenskan, och det var inget medvetet val att behålla den tonen, utan en naturnödvändig självklarhet: jag såg ingen anledning att försöka lägga mig till med en annan prosodi bara för att jag flyttade till ett land där mitt språk var

huvudspråk. – Men jag är utbildad på danska i Danmark och har därför en särskild inifråntillgång till det språket som jag är mycket tacksam för. I det utomordentliga Norge, där man förstår och gärna hör svenska, har jag arbetat många gånger, främst som lyrikrecitator, och förstås har jag med glädje uppträtt både på Island och Färöarna, och förbereder som bäst en nordatlantisk turné till sommaren. Överallt känner jag mig på ett särskilt sätt hemma, så den här förtjänstmedaljen har så att säga landat på rätt bröst, även om jag blev uppriktigt förvånad, som man väl egentligen alltid blir när något ärofyllt tillkommer en, om man inte är av den sorten som ständigt går omkring och förväntar sig uppmärksamheter. En sådan sort är inte jag, även om jag som sagt ett kort tag i vintras var litet högfärdig.

Min hemkänsla i det nordiska handlar mest om ljuset och om de välbekanta klangerna i språken som talas här. Jag blir barnsligt glad när jag kommer till Island och möts av skylten Völkumín Heim. Jag tycker om att upptäcka att en skata är en sjura på nynorska, precis som i min hemdialekt. Hon blev haj! Skriver Carl Jonas Love Almqvist i *Drottningens juvelsmycke*, och så sa vi ju också hemma när vi blev förskräckta. På isländska heter dikt ljod och avslöjar att poesi och lyrik är franska, dikt tyska, men att själva sucken som stiger ur ett hjärta härhemmavid och formas till ljuv språklig form helt enkelt är – ljud. Språken förenas av hemliga mycelier, och djupt i valven ligger finskan och mullrar och skickar upp starkt doftande rotskott, som färgar av sig på de spröda skandinaviska kronbladen. Språket är blodet som pulserar i oss, språket är skelettet som bär oss. Redan Kalevala beskriver språket som en kroppsdel:

Orden saftar sig i munnen
Sägner samlar sig och faller
Far som forsar över tungan
Tillrar mellan mina tänder.

Att få medalj är en särskild sorts ära. Det är en ära som kommer oväntat och överraskande, som från en annan tid. Det är att bli allvarsamt smyckad och att för en stund få känna sig delaktig i sköna och sällsamma traditioner. Jag är en mycket stolt mottagare av Jacob Letterstedts nordiska förtjänstmedalj och stolt över att bära alla de nordiska färgerna, i mitt språk och i mitt väsen.

Tusen tack!

Stina Ekblad

”JAG TRIVS PÅ DE STORA SCENERNA”

Samtal med Stina Ekblad, finlandssvensk och skådespelare

Stina Ekblad hör till Nordens främsta skådespelare och 2024 tilldelas hon Letterstedtska föreningens nordiska förtjänstmedalj. Vad innebär det att vara Dramaten-skådespelare? Hur förbereder man sig inför en ny pjäs? Hur kommer teatern utvecklas i framtiden?

NT:s huvudredaktör Lena Wiklund har samtalat med Stina Ekblad.

Stina Ekblad är född 1954 i Solf i Österbotten, Finland. Hon växte upp på en liten bondgård med några djur, skog och jord, en typisk uppväxt på landet med mamma, pappa och tre syskon. Hemma hade hon inte så mycket kontakt med kulturen. Så skolan, med fantastiska lärare, var viktig. Skolbiblioteket var hennes tempel. Där kom hon tidigt i kontakt med musiken och poesin, kulturupplevelser som blev helt avgörande för hennes framtid.

Teaterintresset väcktes tidigt. Hon ville uttrycka sig, hade ett behov av gestaltning. Den första längtan hon formulerade för sig själv var att bli författare. Det var något som kändes möjligt i uppväxtmiljön i Österbotten, där finkulturen var avlägsen. En författare behövde inte mer än en penna och ett stycke papper, det kunde vem så helst få tag i. Dyrare var det att spela piano eller dansa balett, vilket hon också drömde om. Eller måla, eftersom man behövde duk och färger. Men att skriva kostade inte mycket. Dessutom var Österbotten ett land av författare. Där fanns Lars Huldén och Gösta Ågren, och innan dess Johan Ludvig Runeberg och Zacharias Topelius. Det fanns en aura kring författarna, de var något speciellt, hon beundrade dem.

– Teatern kom således till mig via skrivandet och lyriken. Sedan, när jag förstod att man inte behövde skriva själv utan man kunde gestalta någon annans ord - då insåg jag att jag kunde bli skådespelare. Dessa tankar hade jag redan i tioårsåldern.

Stina Ekblad genomförde sin utbildning vid Odense Teaters elevskola. Hon ville bort hemifrån och gärna till Danmark där hon vistats som ung. Hon letade upp olika folkhögskolor och gjorde ansökningar. Valet föll på skolan i Odense. Tiden där beskriver hon som ”att när man är ung så är man mjuk som ett ung trääd och man blir otroligt präglad av det som händer med en”.

*Stina Ekblad.
Foto: Micke Sandström,
Dramaten.*

Åter till det svenska språket

Du var anställd vid Stockholm stadsteater 1980-1988. Vad var utmärkande för de åren?

– Det var en glädje att komma tillbaka till svenska språket, och det var en anledning till att jag ville lämna Danmark. Så jag åkte till Finland först och spelade där i en monologföreställning som gästspelade i Stockholm och där-efter blev jag erbjuden en tjänst på Stadsteatern. De åren arbetade jag mig in i det svenska uttrycket igen. Det var viktiga år med möten med regissörer och skådespelare som jag beundrat på avstånd, det var en förmån att nu få arbeta med dem. Att få återvända till svenskan igen, svenskan som ett uttryck på scenen, det var viktigt och roligt.

Du var också några år verksam som lärare vid Teaterhögskolan i Stockholm. Hur var det att undervisa där?

– Min främsta förmåga är skådespelarens, jag är inte regissör och inte pedagog. Men jag har en förmåga att vidareföra kunskap, det märkte jag nog. Jag tyckte också om att möta dessa unga skådespelare och utveckla mig själv tillsammans med dem. Jag är tekniskt intresserad så vi arbetade med det, jag tycker det är gravt försummat, det räcker inte med begåvning. En del av teaterarbetet är att leva sig in i, känna sig in i, använda sin lekfullhet och fantasi. Men du håller inte i yrket mer än några år om du inte har en teknik att luta begåvningen på. Men jag spelade teater samtidigt med undervisningen, och studenterna var med rätta krävande, så det var arbetsmässigt kämpiga år.

Dramaten – många förebilder och roller

Från 1987 hade du engagemang vid Dramaten i Stockholm. Vad är särskilt med att vara knuten till den scenen?

– När man är så gammal som jag är så har man, om man haft turen, haft många roller. Det fanns många underbara skådespelare bland det gamla gardet på Dramaten: Anita Björk, Sif Ruud, Margaretha Krook, Jan-Olof Strandberg, Ulf Johansson, Allan Edwall, Erland Josephson. Det var en stor sak att få arbeta med de bästa från den generationen som hade så mycket kunskap och erfarenhet. Sedan var det stort att få komma till den fina teatern. På Dramatens stora scen har jag verkligen känt mig som hemma, jag har alltid trivts på stora scener. Jag var anställd på Dramaten tills jag gick i pension 2022, det blev 35 år. Jag har dock inte varit där varenda dag och varje år, men det har varit min fasta arbetsplats även om jag stundom varit tjänstledig för andra projekt.

– Det finns hur mycket som helst att säga om Dramaten-åren. Men kort sagt: jag har älskat Dramaten-huset och traditionerna, jag har älskat klassikerna som Strindberg, Ibsen, Shakespeare, Molière. De har varit min största glädje, de har gett mig mest. Men jag har också fått ta del av förnyelse av teatern, och förankra dramatikern i den tid som är nu. Där är skådespelarna ett viktigt instrument för de är ju i sin tid, bara genom att leva och vara kropp i nuet, med sitt språk, sin historia och sin förankring i samhället idag. Jag är traditionsälskare så jag får passa mig ibland för att inte bli för konserverande. Jag kan reagera på nymodigheter, då jag tycker det behövs förankring i traditionen. Jag är kritisk till mycket av dagens teater eftersom jag upplever att skådespelarens gestaltande arbete trängs undan till fördel för regivisioner, aktivism och svårartat och ängsligt flirtande med film. Så det var också en av anledningarna till att det passade bra att för ett par år sedan gå i pension från Dramaten, för jag känner starkt att jag helt enkelt är omodern. Jag har dock inte slutat arbeta utan har andra engagemang, just nu en film och en turné med Edith Södergrans dikter med musik i Danmark.

Ögonblickets konst

Vad är skillnaden mellan att verka på stora och små scener?

– I princip är det samma sak. Det är tekniken som skiljer. På en stor scen måste du anpassa dig mer efter rummet, vid en inspelning anpassar du dig för kamerans öga. Själva glöden och viljan i framställningen är densamma.

– Jag gör gärna udda saker, till exempel en liten konstig roll i en liten märklig studentfilm. Eller något smalt program i en kyrka eller i ett bibliotek. Jag älskar att sätta mig på tåget, komma till ett nytt ställe, möta en ny publik, prova ett nytt rum, bo på hotell och sedan åka hem. Det är givande att få undersöka hur olika texter fungerar i olika sammanhang, också inför en publik som inte är så van vid lyrik och dramatik. Det udda har blivit min specialitet, vid sidan av det traditionella på de stora scenerna.

– Teatern är ögonblickets konst – det är bara i ögonblicket som teatern kommer till, sedan är det förbi och ett nytt ögonblick kommer. Vi spelar för publiken i rummet, inte för någon närbild eller folk långt borta. Därför kan vi skådespelare tycka mindre om att föreställningar spelas in.

Hur skulle du själv beskriva din profil som skådespelare?

– Jag utgår alltid i mitt arbete från texten och ordet. Det kanske låter självklart men det finns många olika sätt att närma sig en pjäs på. Ju mer vardagligt, modernt språk, eventuellt med slang, som en gestalt pratar desto svårare har jag det, för jag undersöker, smakar på och provar orden, frågar mig ”varför säger den här gestalten så här?” Jag är mer hemma med de klassiska tolkningarna, känner mig mer tillgjord när jag ska tala ”vardagssnack”. Det har ju mina arbetsgivare också märkt så jag får egentligen inte roller som kräver att man är en ”modern nutidskvinna i en cool nutidsvärld”.

Förberedelserna

Hur förbereder du dig för arbetet med en pjäs?

– Efter att jag utgått från texten och ordet så söker jag kroppen, för utan kropp är texten inte teater, texten måste genom kroppen. Sökandet görs tillsammans med medspelare, regissör och sammanhanget.

– Jag tittar inte så mycket på tidigare versioner av pjäser som jag ska spela, men det kan säkert variera från skådespelare till skådespelare, kanske de unga gör det mer.

– Inför själva entrén på scen är förberedelsen en ”nollställning”. Man är så fylld av repetitionsarbetet och texten, så om man tar med sig allt det in på scen så blir man nervös. Jag brukar fråga mig när jag ska göra entré: ”Jag undrar vad som ska hända nu?”. Om man spelar en pjäs femtio gånger så är det klart att det finns skillnader i varje framträdande men man behöver samma ”nollställning” innan man går in på scenen.

Vad är ett optimalt repetitionsarbete?

– Att man i processen får vara en vidöppen människa. En skådespelare måste samtidigt vara väldigt känslig och samtidigt väldigt okänslig. Att enbart vara känslig duger inte, då går man sönder. Att hitta den där balansen är en alldeles särskild konst.

– Ett repetitionsrum behöver vara tillåtande och ha en bra arbetsledare. Det värsta jag vet är ett kreativt kaos. En del tycker om det, mig passar det inte alls. Jag är noggrann, jag är teknisk, går på orden och detaljer, läser gärna pjäsen på olika språk. Jag vill inte intellektualisera, jag vill inte diskutera, jag vill prova, med kroppen, på golvet. Men det måste finnas en arbetsledare, en regissör, som kan hålla i skapandet. Det värsta jag vet är en regissör som säger "Vad tycker du?" Jag vill att regissören ska säga "Gör så här!" Och så gör jag det, eller något helt annat, så får han eller hon svara på det. Det är ett kreativt arbete som fungerar för mig.

Hur mycket är man ett verktyg för någon annans text som skådespelare?

– Det är ju det man är. Man är ett instrument som spelar någons musik. Men man är också sitt eget instrument och jag älskar ögonblicken då jag klingar i precis rätt tonart som tonsättaren, alltså författaren, har tänkt. Därför är jag heller inte någon god improvisatör, jag älskar form. Jag älskar att inom formens tvång hitta friheten. Musik, dans har samma förutsättningar att vara verktyg för kompositörer, koreografer. För mig har formen alltid passat perfekt. Jag har massor av fantasi men inga idéer, dem får någon annan ha.

Vardagen

Kan man bli trött på en pjäs?

– Ja, absolut. Men även om man har det tufft privat med sjuka barn, separation eller andra saker så måste man stå upp varje kväll, uppdraget är att spela teater. Precis som andra måste gå till jobbet varje dag.

Läser du recensioner?

– I perioder har jag valt bort att läsa dem. Syrliga ord har en tendens att fastna och störa arbetet. Och så vet jag ju faktiskt att det inte finns någon recensent som vet mer om mitt arbete än vad jag själv gör. Jag vet att jag kan teater. Jag har aldrig ljugit på scenen, och det är för mig det stora kriteriet. Att gå in på scenen och ljuga, göra sig till, vara osann mot sig själv, det måste vara fruktansvärt.

Har det en särskild kvalitet att vara finlandssvensk skådespelare i Sverige?

– Jag vet att vissa roller gått mig förbi för att jag pratar som jag gör. Men jag vill inte tala rikssvenska, jag har alltid tyckt att det skulle kännas lite konstigt att ändra mitt språk. Finlandssvenskan passar också bra i de klassiska pjäserna eftersom det språket är så tydligt, det är ett bra scenspråk. Ibland kan det nog vara en nackdel med mitt språk eftersom min röst känns igen, alla vet att det är jag.

TV och film – om att bli bortklipp

Du blev folkkär som obducent i Kurt Wallander-deckarna i TV och som Ismael i storverket Fanny och Alexander. Hur har det påverkat dig att vara så brett känd?

– Jag tror nästan inga skådespelare ser på sig själva som folkkära eller brett kända, förutom kanske de mest självupptagna. Man går inte runt och föreställer sig att man ska bli igenkänd. Jag tänker aldrig på det. Jag blir inte heller så igenkänd, jag är bra på att inte synas. Men ibland kommer någon fram och tackar för att de sett mig i en roll, och då är det oftast för rollen som obducent i kriminalserien Wallander. Det känns ganska absurt att bli igenkänd för små minutsnuttar i en TV-serie med tanke på den tid jag lagt ner på mängder av klassiska roller på teatern, men det är villkoren och jag accepterar dem förstås.

Vad är skillnaden att stå på scen och medverka i film och TV?

– Teatern är mer teknikkrävande och fysiskt. Framför kameran däremot får man skruva ner allting. På film och i TV är man mer i händerna på regissören. Du kan bli bortklipp, det kan läggas på musik under din scen som du inte visste om innan, medspelare kan hamna i närbild medan dina egna repliker bara hörs. På film och i TV har skådespelarna mycket mindre kontroll.

Musiken är främsta konstformen

Finns det några utmärkande roller som särskilt berört dig?

– Generellt alla Shakespeare-roller. En del föreställningar har inte varit så bra, andra fantastiska. Men Shakespeare har alltid vara en berikande glädje, hans pjäser har varit mitt livs universitet. Jag tycker om stora texter för det första, och sedan goda kreativa sammanhang med konstnärer.

– Om jag ska välja en tonsättare, en bildkonstnär och en skribent som står över alla andra så skulle jag säga Bach, Rembrandt och Shakespeare. Man skulle kunna leva ett helt liv med dessa tre. Där finns allt. Shakespeare är helt unik och makalös och jag återvänder ständigt till hans texter.

– Annars har jag haft särskilt inspirerande möten med stora regissörer som Mats Ek som jag arbetat med många gånger. Hans intresse för formen har betytt mycket för mig, och med honom har det förstås legat nära till hands eftersom han är koreograf.

– Ingmar Bergman är en annan inspiratör, han var också mycket intresserad av en föreställnings yttre uttryck, dessutom en mästare på att tolka själens hemligaste rörelser, och mycket musikalisk.

– Den främsta egenskapen hos alla konstnärer är enligt min mening en musikalitet. Inte i meningen att kunna spela ett instrument, utan som ett förhållningssätt till tillvaron. Det hade Bergman som ingen annan.

– Musik är förresten nummer ett bland alla konstformer över huvud taget, hela världen är musik. Det är Guds språk på jorden, hjärtats slag, det vi förhåller oss till.

Finns det några särskilda premisser med att vara kvinna i teatervärlden?

– Som kvinna tvingas man tyvärr förhålla sig medvetet till utseende och åldrande. Det retar mig och jag har alltid försökt vara tydlig med att bära mina år som smycken, inte som något man ska skämmas över. Botoxhysterin tycker jag också är helt vidrig. Skådepelare med stelnade, förljugna ansikten vill vi väl inte ha? Eller vill vi? Ibland undrar jag. Dramaten har fin tradition att ha många äldre skådespelare. En ung figur kan också spelas av en äldre skådespelare. I *Spöksonaten* spelade jag till exempel den gamla gubben Hummel. I *Köpmannen i Venedig* spelade jag Portia, en ung flicka fast jag var över femtio år. I *Utvandrarna* spelade jag Kristina som är tonåring i början av pjäsen och jag minns att jag fyllde sextio år under spelperioden.

– Det uppluckras allt mer, utseende, ålder, kön med mera bestämmer inte längre vilka roller man kan få. Mångfalden gör teatern rikare, bättre.

– Men det är klart att man kan råka ut för saker om utseende och kön. För att undgå det behöver man vara stark och vila i sin egen person. Jag har personligen i mitt arbete aldrig blivit illa behandlad eller ifrågasatt på grund av min ålder eller mitt utseende.

Priser och biografi

Du har fått Guldbaggen, Thaliapriset och Svenska Akademiens teaterpris. Nu senast två medaljer, Pro Finlandia medaljen och Letterstedtska föreningens medalj. Vilken roll spelar priser?

– Priser spelar roll för att de är ett kvitto på att någon har sett dig, och man känner sig betydelsefull, uppskattad, de höjer ens självförtroende och status. Men de betyder inte att man blir en bättre konstnär. Och det är ju det man strävar efter, att bli bättre, göra något rikare, sannare, större. Finslipa och nyansera sig och bli klokare. Man blir inte bättre som artist på grund av priser men det är en glädje och det är roligt att få bli glad – åtminstone för en stund.

Du har publicerat dikter och självbiografi "Här brusar strömmen förbi" (rec. NT 1/21). Hur var det att arbeta med den?

– Jag fick idén för länge sedan att jag skulle skriva en bok som utgick från dikter som är betydelsefulla för mig. Det var inte ursprungligen meningen att det skulle bli en självbiografi. Men när jag började skriva så märkte jag att det handlade mycket om mitt eget förhållande till dikterna och på vilken plats jag hade varit på i livet när de betytt som mest. Så då bestämde jag att det här ska få handla också om mig själv. Jag reste bort och skrev i ensamhet, slängde, blev illa till mods när det blev för personligt. Det är en avvägning mellan det personliga och att ändå vara sann i sin berättelse, jag ville inte gå in på detaljer i mitt liv. Det tycker jag väldigt illa om i vår tid, att allt om alla ska vara tillgängligt alltid.

Att spå om framtiden

Om du som ett drömscenario skulle få välja scen/filminspelning, manus, regissör och medspelare, vad skulle det vara?

– Jag skulle välja scentheater, Eugene O'Neills pjäs *Lång dags färd mot natt* och medspelare Rolf Lassgård. Han och jag skulle ha gjort den pjäsen på Dramaten men det blev inte av. När det gäller regissörer så finns det hur många som helst som skulle vilja göra den pjäsen. Men teaterscenen är inget jag längre sukter över utan jag är ganska nöjd med att inte behöva repetera och spela varje kväll.

Hur kommer teatern utvecklas framöver?

– Jag tycker att teatern befinner sig i en period där skådespeleriet inte längre är i fokus och det sörjer jag över. Ofta ser man idag också "versioner" av texter, en "version" av *Kung Lear*, en "version" av *Onkel Vanja*. Helt okej, om det är gjort med stil, men jag är ganska trött på sönderklippt teater, teater där regissören övertydligt proppar in sina egna åsikter och låter dem väga tyngre än författarens ord. Konserter passar mig bättre nuförtiden.

Stina Ekblad. Foto: Mats Bäcker.

– När du möter unga, hur kan du förklara varför de ska spela teater eller komma som publik till teatern?

– Teatern är ett av få ställen där man idag kan se riktiga levande människor mötas i en riktig levande överklighet. Det är kött och blod, riktiga röster, riktiga svettpärlor och andetag. Det är teaterns helt unika gåva till oss. Till ungdomar som önskar introduktion till teatern skulle jag rekommendera Tjechovs pjäser: *Körsbärsträdgården*, *Onkel Vanja*, *Måsen*. Originalpjäserna, inte versioner av dem! Det är skådespelarpjäser där aktörerna får visa vad skådespeleri faktiskt är. Tjechov är undertextens mästare, med tankar, känslor, associationer, minnen.

– Valv på valv öppnar sig.

Lena Wiklund